

אמיר אלשיין
יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין
יו"ר של כבוד

יוחנן פלסנר
נשיא

ברנד מרכוס
יו"ר בינלאומי

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון
אלי גרונר
פרופ' ורד וניצקי-סרוסי
ד"ר חן ליכטנשטיין
מזל מועלם
שגירי לשעבר שלי מרדור
פרופ' מאיה נאסר אבו-אלהיג'א
עו"ד אבי פישר
ד"ר מיכל צור
יוסי קוצ'יק

המועצה הבינלאומית

פרופ' רונלד דניאלס, יו"ר
השופטת רוזלי טילברמן אבלי, קנדה
אן אמלבלאום, ארה"ב
פרופ' ורנון בוגדנוב, בריטניה
השופטת דורית ביניש, ישראל
השופט סטיבן ברייר, ארה"ב
ד"ר ג'וזף ג'וזפה, גרמניה
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' מימקל וולצר, ארה"ב
פרופ' רוברט מנקין, ארה"ב
פרופ' כריסטוף מרקשיס, גרמניה
ד"ר שרון נוריאן, ארה"ב
השופט אברהם סופר, ארה"ב
ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' ארווין קוטלר, קנדה
פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב
פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב
פרופ' גבריאלה שלו, ישראל

סגני נשיא

פרופ' טווי נבות, מחקר
פרופ' קרנית פלוג, מחקר
ד"ר ישי ג'סי (ג'סי) פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' איתי אטר
פרופ' תמר הרמן
פרופ' נתן זוסמן (אורח)
פרופ' עמית כהן
מר תומר לוטן (אורח)
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' דניאל סטעמן
פרופ' בני פורת
פרופ' מרדכי קרמיניצ
פרופ' גדעון רהט
ד"ר תהילה שורץ אלטשולר
פרופ' יובל שני

מייסדים

ד"ר אריק כרמון
מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ (1920-2021)

הנדון: הצעת חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 46) (דמי חבר), התשפ"ה-2024

- בהמשך לחוות דעתנו מיום 27.10.2024, אשר העברנו לכם עם תחילת הכנת הצעת החוק שבנדון לקריאה ראשונה, **אנו חוזרים ומביעים את התנגדותנו להצעת החוק גם בגרסתה הנוכחית, כפי שהתגבשה בהכנתה לקריאה שנייה ושלישית (לפי נוסח שהופץ מטעם יו"ר הוועדה לקראת ישיבת הוועדה שנערכה ב-6.1.2025).**
- בחוות דעתנו הקודמת עמדנו על כך שיש להבין את הצעת החוק בהקשר הרחב יותר של ניסיון להעצים את כוחה של הממשלה באמצעות החלשת גורם מקצועי עצמאי המאזן ומבקר את כוחה, באופן שפוגע באיזונים והבלמים בדמוקרטיה הישראלית. אמנם, הצעת החוק בנוסחה הנוכחי כבר אינה מנסה להכפיף את לשכת עורכי הדין למרותו הישירה של שר המשפטים. עם זאת, ולמרות התיקונים בנוסח הצעת החוק, אנו סבורים שעדיין **מדובר בניסיון להחליש את לשכת עורכי הדין כגורם עצמאי ומקצועי העשוי לבקר את הממשלה והכנסת.**
- הצעת החוק מבקשת לקבוע שהלשכה תוכל להשתמש בדמי חבר ובאגרות שהיא גובה רק לשם תפקידים מסוימים, כגון הסמכת עורכי דין ושיפוט משמעת, ואילו פעולות נוספות של הלשכה ניתן יהיה לממן רק בהסכמת המועצה הארצית וכל יושבי ראש הוועדים המחוזיים, ורק מיתר מקורות המימון העומדים לרשות הלשכה, לרבות דמי חבר רשות או תשלומי רשות לעניין מסויים. הצעת החוק גם כוללת הוראות מפורטות על אופן קביעת דמי החבר ועל אופן חלוקת התקציב, לרבות הוראות קשיחות ומפורטות על אופן חלוקתו בין מחוזות הלשכה לבין שאר הלשכה. הצעת החוק נועדה לחול באופן מלא רק בשנת 2026, אולם מוצעת בו (בנוסח שהופץ ב-6.1.2025) גם הוראת שעה שתפחית את דמי החבר בשיעור של 20% כבר בשנת 2025.

4. ניתן לשקול שינויים במבנה לשכת עורכי הדין ובאופן ניהולה. אכן, לפני כעשור פורסמו מסקנותיה של ועדה ציבורית שדנה בנושא זה (ועדת פרוקציה, דצמבר 2013) ולפני כשמונה שנים תוקן חוק לשכת עורכי הדין בעקבות מסקנותיה.

5. אולם ניכר כי הצעת החוק לא נועדה להביא לשיפור ניהולה של לשכת עורכי הדין, אלא בעיקר היא נועדה להחלישה ולבזר את כוחה של המועצה הארצית. העיתוי הנוכחי של קידום הצעת החוק ומהותה נראים כניסיון "להעניש" את הצד שזכה בבחירות שנערכו בה ביוני 2023. בהקשר זה יש להזכיר כי לשכת עורכי הדין בוחרת שני נציגים לוועדה לבחירת שופטים, ומובן שהניסיון לאיים על לשכת עורכי הדין בהחלשתה הוא למעשה ניסיון עקיף להשתלט על הוועדה לבחירת שופטים. לאורך הדיונים, גם אנשי היעוץ המשפטי של הוועדה וגם מוזמנים שונים ניסו לתהות: מהי הבעיה שמנסה החוק לפתור? לשאלה זו לא ניתנה תשובה, ומכאן שעדיין החוק נותר כחוק נקמני שכל מטרתו לנגח גוף עצמאי שלא "מיישר קו" עם הממשלה הנוכחית.

6. מידת ההתערבות של הצעת החוק בפרטי הפרטים של אופן חלוקת התקציב וקביעת דמי החבר בלשכת עורכי הדין מבהירה שהיא נועדה לפגוע במעמד לשכת עורכי הדין כגוף עצמאי. העובדה שהצעת החוק נועדה אך ורק לשם החלשת לשכת עורכי הדין כגורם עצמאי עולה גם מחוסר ההלימה בין התיקונים המוצעים בהצעת החוק לבין מסקנות ועדת פרוקציה ותיקוני החקיקה שנעשו בעקבותיה. בעוד שוועדת פרוקציה הוקמה על רקע החשש משיתוק לשכת עורכי הדין בעקבות מאבקי כוחות בין מוסדות הלשכה, התיקונים המוצעים מבקשים לפתוח פתח מחודש לשיתוקה בשל זכויות וטו שיינתנו למוסדות לשכה שונים.

7. למעשה, הצעת החוק היא חלק ממהלך כולל רחב יותר נגד לשכת עורכי הדין, המתבטא בהצעת חוק מועצת עורכי הדין בישראל, התשפ"ג-2022, שכבר קיבלה בשנת 2023 את אישורה של ועדת שרים לחקיקה. באותה הצעת חוק דובר על מהלך מרחיק לכת, של הפקעה מוחלטת של סמכויות לשכת עורכי הדין לאסדר את מקצוע עריכת הדין, ולהפקידן במקום זאת בידיה של מועצה חדשה **שתהיה בשליטת הממשלה**. הצעת החוק הנוכחית היא חלק מהמהלך הרחב הזה.

8. על כן, כפי שכתבנו גם בחוות דעתנו הקודמת, הצעת החוק הזו היא חלק מהמהלך של הממשלה שכונה על ידה "הרפורמה המשפטית", שתכליתו לפגוע בעבודת מערכת המשפט (שמגולם בהצעות החוק שהקואליציה קידמה בכנסת בשנת 2023 בניסיון להחליש את הביקורת השיפוטית ולהשתלט על הוועדה

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

לבחירת שופטים). זהו מהלך שמבטא שאיפה של הקואליציה להחליש כל גורם המבזר ובולם את כוחה הרב של הממשלה, באופן הפוגע באיזונים והבלמים בדמוקרטיה הישראלית. על כן, כאמור לעיל, אנו חוזרים ומביעים את התנגדותנו להצעת החוק.

בכבוד רב,

עו"ד דפני בנבניסטי

ד"ר עמיר פוקס

ד"ר גיא לוריא